בלוטיקע טעג

(פאָרטזעצונג)

באַראָן פאָן ווערנער, דער קאָמאַנדיר פון דעם לאַווינער זיגרייכן דייטשן רע־גימענט, האָט, ווי עס שיינט, זיך גע־פילט אין א גרויסער פאַרלעגנהייט. זיין געוויסן האָט אים ניט דערלאָזט צו משפּט'ן דעם אַלטן אידישן סוחר, אויף וועמעס הענט ער האָט זיך אויסגעהאָ־דעוועט און וועלכער איז געווען א הויז פריינט ביי זיין פאָטער.

אבער באַראָן ווערנער איז פריער פון אַלץ געווען א דייטש. וואָס גייט אים אָן א הויז פריינט ? און וואָס אַרט אים דער מענש, וועלכער האָט אים אויפגעהאָ־דעוועט — דיסציפּלין מוז זיין, דער סי־סטעם טאָר ניט ליידן.

אַזוי האָט ערנסט פאָן ווערנער גע־פינען אַן אויסוועג. ער האָט זיך איינ־גאַנצן אָפּגעוואָרפן פון דעם פּראָצעס. משפּט'ן זיין אַלטן פריינט פרידלאַנדער האָט ער איבערגעלאָזט צו זיין לייט־נאַנט לעמקע מיט די איבעריקע אָפיצערן אלס מיליטערישער געריכט.

האַנס לעמקע אין וועמעס הענט עס איז איצט געלעגן דער שיקזאַל פון די צוויי בעסטע אידן פון לאַווין, איז גע־ווען א באַוואוסטער שאַרלאַטאַן וועל־כער איז שוין מער ווי איין מאָל געקו־מען אין צוזאַמענשטויס מיט זיינע מי־ליטערישע באַאַמטע. ער איז געווען א יונקער פון דעם עכטן סאָרט, שטאָלץ, גראָב, מיט א טיפער פאַראַכטונג צו אַלץ, וואָס איז ניט דייטש. דערצו איז ער נאָך געווען א גרויסער פרויען יע־גער און גלאַט א שרעקלעכער אויס־וואורף. אין מאַגדענבורג איז ער שוין איין מאָל אַרעסטירט געוואָרן אויף דער קלאַ־גע, אַז ער האָט דאָרטן געוואָלט באַ־גייען די סקאַנדאַלן פון די "ריטער פון דעם רונדן טיש", און אין וואַרזשבאַלאָ־ווע איז ער שיר דעגראַדירט געוואָרן אויף דער קלאַגע וועגן א העסלאַכן פאַרברעכן קעגן א אידישער מיידל. און אויב ער איז נאָך אַלץ געבליבן אין דער אַרמיי, האָט ער געהאַט צו פאַרדאַנקען טאַקע נאָר דאָס, וואָס ער איז געווען א יונקער, און ווי אַלע יונקערס האָט ער זיך גע־נומען מער פּריווילעגיעס.

סיי ווי אבער האָט זיין אויסגעלאַסע־נער לעבן געטריבן לעמקע'ן צו שרעקלאַ־כער פאַרשווענדעריי. זיינע ליבעס־סקאַנ־דאַלן האָבן אים אָפּגעקאָסט אוצרות געלט, אזוי, דאָס ער האָט זיך שטאַרק פאַרשולדיקט און איז געקראָכן אימער טיפער אין חובות, ביז ער איז איינגאַנצן אַריינגעפאַלן אין די הענט פון אַלערליי פּראָצענטניקעס און הויט שינדער. דאַן איז ער געלאָפן לייען און באָרגן געלט פון אידישע באַנקירן; אבער אידן, וועלכע האָבן גוט געקאָנט זיינע חפצים, האָט זיך ניט געדרוקט מיט קיין פּעניג.

און אָט פאַרוואָס לעמקע איז געווען א פאַרביסענער אַנטיסעמיט, א שרעקלאַ־כער אידן פיינט.

מען קאָן זיך דערפאַר לייכט פאָרשטעלן וואָס פרידלאַנדער און דער רב האָבן גע־קאָנט דערוואַרטן פון א מיליטערישן גע־ריכט, פון וועלכן דער פאָרזיצער איז געווען האַנס לעמקע.

די פאַרהאַנדלונגען אין דעם פּראָצעס האָבן זיך דערעפנט מיט לעמקע'ס ערשטע פראַגע צו פרידלאַנדער וואו ער האָט באַ־האַלטן זיין טאָכטער.

— איך האָב מיין טאָכטער ניט באַ־האַלטן, — האָט שמואל פרידלאַנדער גע־ענטפערט, — און ווען איך וואָלט זי יאָ באַהאַלטן, וואָלט איך עס אויך באַ־טראַכט אלס מיין רעכט. וואָס קיינער קאָן פון מיר ניט אוועקנעמען.

— שוויג, יודע ! — האָט לעמקע זיך געבייזערט. — די דייטשע מיליטע־רישע מאַכט פרעגט זיך ניט נאָך אויף דיינע רעכט. זי האָט אירע אייגענע רעכט, און דאָס רעכט פון דער דייטשער מאַכט איז, אַז וואָס זי פאַרנעמט אין דער מל־חמה, איז איר אייגנטום, ווען די דייטשע מיליטער פאַרנעמט א שטאָט, געהערט די שטאָט צו איר. דער פאַרמעגן איז אירער, און די מענשן זיינען א טייל פון דעם פאַרמעגן. און ווען דו האָסט באַהאַלטן דיין טאָכטער, הייסט עס, אַז דו האָסט גע־גנב'עט דייטשעס פאַרמעגן. פאַרשטאַ־נען ?

פאַרשטאַנען האָט עס, שמואל פריד־לאַנדער. דאָס דייטשע רעכט, לויט ווי דער פאָרזיצנדער האָט אים דערקלערט, אבער ער איז דאָך געבליבן ביי דאָס זייניקע, אַז ער האָט זיין טאָכטער ניט באַהאַלטן. דאָס הייסט, ער האָט קיין דייטשן פאַרמעגן ניט גע'גנב'עט.

— איז עס ניט א פּאַקט, אַז די אי־דען האָבן אונטערגעצונדן די שטעטל, ווערנד זי איז שוין געווען אין דייטשע הענט, און האָבן דערמיט פאַרניכטעט דייטשעס אייגנטום ? — האָט לעמקע פאָרטגעזעצט זיין קרייז־פאַרהער.

פרידלאַנדער האָט דערקלערט באַ־שטימט, אַז אידן האָבן די שטעטל ניט אונטערגעצונדן, ווייל ערשטנס, איז יום־כפּור און אַלע אידן זיינען געווען אין שול; און צווייטנס, וואָלטן עס די אידן סיי ווי ניט געטאָן, ווייל זיי האָסן ניט די דייטשן און האָבן קיין אורזאַכע צו מאַכן די דייטשן צרות.

— אז די אידן האָסן ניט די דייטשן, דאַרף נאָך צוערשט באַוויזן ווערן, — האָט לעמקע געזאָגט מיט א בייזן שמייכל, — אבער איך בין צופרידן צו הע־רן דיין וואָרט. ווען דו וועסט זאָגן וואו דו האָסט באַהאַלטן דיין טאָכטער.

— דאָס קאָן איך ניט זאָגן, — האָט פרידלאַנדער געענטפערט, — ווייל איך ווייס עס ניט. איך האָב זי ניט באַהאַל־טען. מען זאָגט, אַז זי איז אַנטלאָפן, מיין אומגליקלעכע רחל, מיין איינציקעס קינד.

און א טיפער שמערץ האָט זיך אויס־געמאָלן אויפ'ן געזיכט פון דעם אַלטן מאַן.

אבער לעמקע איז געבליבן גאַנץ אומ־גערירט.

— הער נאָר צו, יודע, — האָט ער געזאָגט מיט א שטרייגנער שטימע, — אין ליטיך, אין נאַמור און אין בריסל זיי־נען אויך די איינוואוינער אויפגעשטאַנען קעגן דער דייטשער מיליטערישער מאַכט. מיר האָבן זייערע פראָמינענטע מענשן גענומען אלס משכנות און האָבן געוואָרנט די איינוואוינער. דאָס אין דעם אויגנבליק ווען זיי וועלן באַגיין א פאַרברעכן קעגן די דייטשן, וועלן מיר זייערע געפאַנגענע דערשיסן. דאָס האָט געווירקט. היינט איז בעלגיען רואיק.

— און וואָס מיר האָבן געטאָן דאָרטן, דאָס וועלן מיר אויך טאָן אין לאַווין. דו און אייער רב, איר זייט ביידע פראָמי־נענטע מענשן פון אייער שטעטל. און דערפאַר וועלן מיר אייך האַלטן אלס מש־כנות. איר וועט געשיקט ווערן אין א קריגס געפאַנגענעם לאַגער אין דייטש־לאַנד. אין דעם אויגנבליק ווען אייערע לאַווינער אידן וועלן זיך קעגן שטעלן דער דייטשער מיליטערישער מאַכט, וועט איר ביידע דערשאָסן ווערן. אדער ווילסטו אַרויסגעבן דיין טאָכטער ?

פרידלאַנדער האָט ניט געענטפערט. די דייטשע סיסטעם און די דייטשע דיסציפּלין זיינען אים געווען באַקאַנט, און ער האָט געוואוסט, אַז דאָס בעטן וועט זיין אומזיסט.

און ער און דער רב האָבן זיך געלאָזט אָפּפירן פון די דייטשע סאָלדאַטן, אום געשיקט צו ווערן אלס משכנות נאָך דייטש לאַנד, און מיט זייערע קעפּ צו זיין פאַר־אַנטוואָרטלאַך פאַר דער רואיקייט אין לאַ־ווין.

עס איז שוין געווען אין פרימאָרגן ווען דער פּראָצעס האָט זיך געענדיקט און פאָן בושעווסקי, וועלכער האָט ביי־געוואוינט די פאַרהאַנדלונגען, האָט מיט א צופרידענעם שמייכל פאַרלאָזן די דייטשע הויפּט קוואַרטיר, אַלץ אויף דער גאַס איז געקו־מען אַנטקעגן אַ שיינע מיטליעריקע פרוי, וועלכע האָט, ווי עס שיינט, געוואַרט אויף אים.

— מאַריע ! — האָט פאָן בושעווסקי אויסגערופן דערשראָקן, אָפּשפּרינגענדיק איייניקע טריט צוריק.

— יאָ, האָט די שיינע פרוי געענט־פערט.

קאַפּיטל 4

ווילנע איז געווען אומרואיק, וואָרום אַלץ שטאַרקער האָבן זיך געטראָגן די קלאַנגען אַז די דייטשן קומען אָן. מען האָט זיך זאָגאַר דערציילט, אַז עס האָבן זיך שוין באַוויזן דייטשע רייטער אזוי נאָענט ווי זאַסלי, און אין איוויע. דאָס הייסט, אַז פון מינוט צו מינוט האָט מען געקאָנט דערוואַרטן, אַז די דייטשן וועלן פאַרנעמען די אַלטע הויפּט שטאָט פון ליי־טע.

און ווילנע האָט אויסגעזעען ווי אין קאָנוואולסיעס. אמת, אויסערלאַך איז די שטאָט געבליבן רואיק, און אין דעם אַריי־מען קוואַרטאַל האָט דער המון זיך גע־שפּאַרט און געטומלט, און איז געווען פאַרשמייעט ווי אימער, הערפאַר אבער האָבן די רייכע גאַסן אויסגעזעען פּוסט, אזוי ווי אָפּגעשטאָרבן. די גרויסע געשעפ־טען אויף דער דייטשער גאַס זיינען גע־ווען געשלאָסן. די רייכע איינוואוינער פון הינטער אַסטרע בראַם זיינען זיך צעפאָרן, און פון דעם שלאָס־באַרג איז די רוסישע וואַך פאַרשוואונדן, נאָר אויפ'ן גרינעם בריק איז זיך נאָך געשטאַנען א רוסישער סאָלדאַט בלומרשט אלס פּאַטרול.

אין דער דאָזיקער שווערער צייט, וואָס די אַלטע ווילנע האָט איבערגעלעבט, איז געווען באַזונדערס שרעקלאַך די לאַגע פון די אַנגעלאָפענע אידן פון די קליינע שטעט־לאַך, וועלכע זיינען נאָך אַלץ געקומען אַהער אין גרויסע מאַסן. וואָרום אַלע קהל'שע טעטיקייטן האָבן אויפגעהערט. די ווילנער אידן האָבן דאָך געהאַט גענוג צו זאָרגן פאַר זיך; זיי האָבן ניט גע־וואוסט וואָס מיט זיי אַליין וועט געשע־ען, טאָ ווי האָבן זיי געקאָנט טראַכטן וועגן די אָרימע מלחמה־אַנטלאָפענע.

עס איז געבליבן נאָר א קליינע היי־פעלע אידישע יונגעלייט וועלכע האָבן זיך אַנגענומען מיט העלפן די אומגליקלאַכע מלחמה קרבנות, און איינער פון די דאָ־זיקע יונגעלייט — דער טעטיקסטער פון זיי איז געווען שלמה ראַגאָווין.

שלמה ראַגאָווין האָט לויט דעם ערנסט פון זיין פּנים און די קנייטשן אויף זיין שטערן אויסגעזעען צו זיין א יאָר דרייסיק; אבער עס איז געווען קאַנטיק, אַז ער איז פיל אינגער ווי ער זעט אויס. גענוי ווי אַלט ער איז, האָט שלמה ראַ־גאָווין אַליין אויך ניט געוואוסט, וואָ־רום שלמה האָט וועגן זיך איבערהויפּט גאָרניט געוואוסט.

אַלץ וואָס שלמה ראַגאָווין האָט גע־דיינקט וועגן זיך איז דאָס לאַנג, לאַנג צוריק, ווען ער איז נאָך געווען א קינד, האָט מען אים א מיטן נאַכט אויפגע־וועקט פון שלאָף, מען האָט אים אַרויפ־געריסן פון א וויגעלע און וואַרימער בע־טעל פון א רייכער הויז און אים ער־געץ אוועקגעפירט.

אויף מאָרגן ווען עס איז טאָג געוואָרן, האָט ער דערזען פאַר זיך אומבאַקאַנטע מענשן אין אַן אָרימען צימער, וואָס איז אים געווען גאַנץ פרעמד.

ער האָט דאַמאָלסט געוויינט, געשריי־ען און זיך געריסן דאָס האַלז "מאַמע !" אבער די אומבאַקאַנטע מענשן האָבן זיך אויף אים געבייזערט און א בייזע פרוי האָט אים געגעבן א שטאַרקן קניפּ אין אָרם, אַז נאָך ביז היינט איז אים גע־בליבן א צייכן. אבער זייט דאַן האָט ער שוין אויפגעהערט צו וויינען.

איצט ווייס שלמה ראַגאָווין אַז זיינע קינדערשע יאָרן האָט ער פאַרלעבט גאַנץ אַנדערש ווי אַנדערע קינדער. דער מאַן אין וועמעס הויז ער האָט זיך געהאָדע־וועט, איז געווען אַן אָרימער שוסטער און אפילו זיין נאָמען געדיינקט ער ניט; אבער ער איז זיכער ניט געווען זיין פאָטער, וואָרום ער געדיינקט נאָך היינט ווי די שוסטערקע פלעגט שרייען צום שוסטער:

— נעם אוועק דעם ממזר פון הויז ! איך קאָן אים פאַר מיינע אויגן ניט אַנקוקן !

— שוויג די מכשפה ! — פלעגט איר דער שוסטער ענטפערן, — וואָרום איך וועל דיר פאַרשטאָפּן דאָס מויל. דו ווייסט, אַז ער איז ניט קיין ממזר.

אַז א ממזר איז א שרעקלאַכע באַליי־דיקונג, האָט ער געפילט שוין דאַמאָלסט אַלס קינד. ווען ער פלעגט וועלן זיך שפּי־לען מיט אַנדערע אידישע קינדער פון זיין עלטער, פלעגן זיי פון אים אַנטלויפן רופנדיק אים מיט א געלעכטער : — ממזר, ממזר, די ביסט דאָך א ממזר !

גאַנץ אָפט פלעגן זיי אים באַפאַלן און שלאָגן אים, און ניט אויפהערן שרייען צו אים, ממזר.

ער האָט אָנגעהויבן אויסצומיידן זיינע אידישע חברים און ער פלעגט אַנטלויפן הינטערן שטאָט אום זיך צו שפּילן מיט קריסטלאַכע קינדער — די פּוילישע שקצים'לאַך. ער איז דאַן געווען א קינד, ער האָט געוואָלט זיך שפּילן.

די קריסטלאַכע קינדער פלעגן אָבער אים פאַרוואַרפן מיט שטיינער און שריי־ען צו אים זשיד !

און אזוי האָבן אַלע אים געשלאָגן. עס האָבן אים געשלאָגן דער שוסטער, די שוסטערקע, די אידישע קינדער און די קריסטלאַכע קינדער, און יעדער, וואָס האָט נאָר געהאַט א האַנט און געקאָנט גע־בען א קלאַפּ.

(פאָרטזעצונג — קומט)

ראָמאַן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאַרמאַן

ערשטער מאַי און יובילי פייערונג ביי דער מוטער פאַראיין פון פּרץ-שול

פון בן־ישראל

מיטוואָך אָוונט, ערב דעם 1טן מאַי, איז אין פּרץ שול ביי דעם מוטער פאַראיין פאָרגעקומען א גראַנדיעזע מאַי פייערונג. הגם אַלע פייערונגען וואָס דער מוטער־פאַראיין פירט דורך אינ'ם לויף פון יאָר, טראָגן כמעט שטענדיק א פייערלאַכן כאַ־ראַקטער, האָט אבער דאָס מאָל די פייע־רונג אַריבערגעשטייגט אַלע דערוואַרטונ־גען.. אפשר דערקלערט זיך דאָס דערמיט, וואָס דער יום־טוב איז דאָס מאָל געווען א צווייייענדיקער: דער ערשטער מאַי, און אויך דער עלפטער יובילי פון דעם מו־טער פאַראיין.

די פאַרזיצערן פון דעם אָוונט איז גע־ווען מרס. ווינאַקור. אין קורצע, אבער וואַרימע האַרציקע ווערטער, האָט זי געע־פנט דעם אָוונט, אָפּשטעלנדיק זיך אויף די פאַרגאַנגענע מאַי פייערונגען אין דער אַלטער היים. "ווען מיר — רופט אויס די פאַרזיצערן — זיינען געשטאַנען אין די רייען פון דער היימישער קעמפנדער יוגנט, האָבן מיר געגלויבט און געהאָפט, אַז אין אונזער צייט וועט שוין דער גרוי־סער אידעאַל פונם ערשטן מאַי ווערן א ווירקלאַכקייט. אבער ליידער מוזן מיר נאָך פייערן דעם ערשטן מאַי אויף זייער א באַשיידענעם אופן — אין די ד' אמות, און דאָס וואָס מיר האָבן דאָס גליק צו קאָ־נען פייערן דעם ערשטן מאַי אין אונזערע אייגענע ד' אמות, אין די ווענט פון אונ־זער שול, וואָס מיר האָבן געהאָלפן דורך אזוי פיל פּיַנגען ארבעט אויסצובויען, וואו הונדערטער אידישע קינדער באַקו־מען א אידיש וועלטלאַכע דערציאונג, — גיט אונז דערפאַר דעם מוט און האָפענונג אז אונזערע קינדער וועלן פאָרזעצן אונ־זער ארבעט און וועלן בלייבן אייביקע פריינט פון דעם געדריקטן ארבעטער קלאַס". צום סוף פון איר רעדע האָט די פאַרזיצערן געמאַכט אַן אַפּיל צו די יונגע מאַמעס, וועמעס קינדער עס באַזוכן נאָך פאַרלויפיק דעם קינדער־גאָרטן, אַז זיי זאָ־לען זיך אויך אָנשליסן אין דער ארבעט פון דעם מוטער פאַראיין, כדי צוזאַמען העלפן דער ארבעט פון דער שול.

נאָכדעם האָט די פאַרזיצערן גערופן אַלעמען אויפצושטיין און זינגען דעם אינטערנאַציאָנאַל.

די צווייטע רעדנערן אויפן פּראָגראַם איז געווען מרס. מילער. אין בולט'ע שטרי־כען האָט זי געשילדערט דעם אורשפּרונג פון דעם ערשטן מאַי, די מוראָ'דיקע שקלאַפעריי פון דעם ארבעטער קלאַס, די טויזנטער קרבנות פּונ'ם ערשטן מאַי, דער בלוטיקער קאַמף מיט דעם קאַפּיטאַ־ליזם, וואָס פאַרקנעכטעט דעם ארבעטער, דעם בויער—דעם שאַפער פון אַלץ. "דער־ווייל — רופט אויס די רעדנערן — וועט דער אמת'ער מאַי געפייערט מיט זיין גאַנצן פּראַכט און גלאַנץ אין רוסלאַנד און אויך ביי די ארץ־ישראל'דיקע ארבעטער. אין רוסלאַנד, וואו ביים רודער שטייט אַן ארבעטער רעגירונג, וואו דאָס גאַנצע פאָלק, יונג און אַלט, ווערן באַגייסטערט און מיטגעריסן פון דעם גרויסן ארבעטער יום־טוב, דעם ערשטן מאַי, ווי אונזער דיכטער, פּרץ הירשביין, האָט פאַר אונז געשילדערט. איך בין אבער זיכער—רופט אויס די רעדנערן — ווען די רעוואָלוציאָ־נערע כוואַליעס וועלן זיך אויך אַנקלאַפּן אין אונזערע ברעגן, וועלן אונזערע קינ־דער אויך מיטגעריסן ווערן און וועלן צו־זאַמען מיטן אַלוועלטלאַכן פּראָלעטאַריאַט קעמפן פאַר א בעסערער און שענערער וועלט."

עס זיינען געגעבן געוואָרן איייניקע דע־קלאַמאַציעס פון קינדער, אַנהויבנדיק פון דעם קינדער־גאָרטן ביז דעם לעצטן קלאַס פון טאָג־שול. עס זיינען אויס געגעבן גע־וואָרן א פּאָר פּיאַנאָ נומערן פון א קינד פון דער אָוונט שול..

נאָכ'ן גלעזל טיי און צובייס, איז מען איבערגעגאַנגען צו דער צווייטער העלפט פון פּראָגראַם, ה. ה. צו דעם עלפטן יובילי פון מוטער פאַראיין.

א תלמידה פון מיטל־שול האָט אויף זייער א שיינעם אופן באַגריסט דעם מו־טער פאַראיין אינם נאָמען פון די תלמי־דים פון מיטל־שול און העכערע קורסן : "מיר, קינדער פון די העכערע קלאַסן, שאַצן אָפּ אייער גוטע ארבעט פאַר דער שול, פאַר אונז, קינדער. מיר פאַרזיכערן אייך — פאַרזיכערט די באַגריסערן — אַז מיר זיינען גרייט אייך מיטצוהעלפן אין אייער ארבעט. מיר זיינען שטענדיק גרייט צו אייער רוף."

צום לעצטן איז געגעבן געוואָרן א פאַר־לעזונג פון ב. שעפּס, "שלום עליכם'ס — שמואל שמעלקעס יובילי". די פאַרלע־זונג איז געווען זייער שיין.

דער אָוונט האָט זיך פאַרענדיקט מיט א צאָל פאָלקס לידער געזונגענע פון מיס גאַרעליק, לערערן פון קינדער־גאָרטן, אַקאָמפּאַנירט אויף דער פּיאַנאָ פון מיס אייווא לאַנדי.

דער אָוונט האָט זיך פאַרצויגן ביז שפּעט אין אָוונט. דער עולם איז זיך צע־גאַנגען אין זייער א געהויבענער שטימונג.

מען גייט חתונה מאַכן צוויי מיידלאַך

אין לאָדז האָט פּאַסירט א געשיכטע וואָס באַווייזט, ווי שטאַרק פאַרנאַכלע־סיקט מען איז אין דער אַלטער היים מיט מעטריקעס. און דאָס רופט זיך אויך אָפּ שפּעטער אין יאָרן אַרום. וואו מען זאָל זיך ניט געפינען.

די געשיכטע איז פאָלגנדע :

מיט אַן ערך דריי חדשים צוריק איז זיך אין דער לאָדזער ראַבינאַט קאַנצעלאַ־ריע פאַרלאָפן אזא קוריאָזער פאַל :

ביים צונויפשטעלן א ביטע צו א חתו־נה פון א יונג פּאָרל, האָט דער באַאַמטער איינגעזעען, אַז מען גייט דאָ צוזאַמענפּאָ־רען, פּונקט ווי מנחם מענדל ביי שלום עליכם'ען — א מיידל מיט א מיידל. די כלה — הערט און לאַכט ניט ! — הייסט נחמן, וועלכע מען דאַרף באַלד רופן צו מיליטער דינסט, און דעם חתן רופט מען זיסע. נאַטירלאַך זיינען די פּאַפּירן ניט געמאַכט געוואָרן.

אז דער בעל דבר איז געקומען אין קאַנצעלאַריע נאָך די אַקטן, האָט מען אים געענטפערט, אַז קיין חתונה אַקטן פאַר צוויי מיידלאַך מאַכט מען נאָך ניט היינט צו טאָג. און דאָ ערשט האָט זיך אַרויס־געוויזן, אַז די כלה הייסט ניט נחמן נאָר נאַכע, און אַז אין גיכן וועט מען זי דאַר־פן רופן צום מיליטער דינסט, אבער ווען ? ווען זי וועט אָנקלאָגן דעם אייגע־נעם טאַטן אין דערלאָזן צו דעם פעלער, וואָס איז געמאַכט געוואָרן דורכ'ן מאַגיס־טראַט באַאַמטן פון דער שטאָט דאָבראַ... יענער האָט, משמעות געמיינט, אַז נאַכע איז א פעלערהאַפטיק אַרויסגעזאָגטער נאָ־מען פון מאַנסבילישן נאָמען נחמן, און האָט נעבאַך דאָס מיידל געמאַכט פאַר א "פאַרמעלן" מאַנסביל, וואָס האָט זיך גע־קליבן חתונה צו האָבן מיט א מאַנסביל — וועלכער האָט צום שלימזל אויך גע־הייסן אין זיינע פּאַפּירן זיסע, הגם זיין אמת'ער נאָמען איז זישע.

ווער ווייסט וואָס פאַר א טראַגעדיע עס וואָלט אַרויסגעקומען פון דעם "פאַרווינ־גלטן" מיידל, וועלכע וואָלט אָט אָט גע־רופן געוואָרן צום מיליטער, און ניט גע־קאָנט חתונה האָבן, אויב דאָס לאָדזשער געריכט זאָל ניט האָבן רעכטצייטיק צו־ריקגעשטעלט די גאַנצע זאַך אין אָרדע־נונג.

—(::)—

דערקלערונג פון אינדעפּ. בני-אברהם

די אינדעפּ. בני־אברהם געז. בעט אונז צו פאַרבעסערן דעם פעלער וואָס איז אַנ־געמעלט געמאַכט געוואָרן בנוגע דער קבורה פון מר. קעסאָוו : ער איז מקובר געוואָרן אויף דעם בית עלמין פון דער אינדעפּענ־דענט בני אברהם געז.. און ניט אויף אַן אַנדערן, ווי עס איז דאַן על־פּי טעות גע־ווען געמעלדעט.

א געזונגנדיקער זאַפּאַס
הייסע וואַסער
פאַר בלויז
$1.00
איינצאָלן
באַלאַנס לייכטע טערמינען

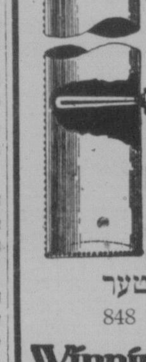

שטעלט אריין אין אייער היים אַן עלעקטרישן
וואַסער היטער
טעלעפאָן: 848 132
Winnipeg Hydro
55-59 PRINCESS ST.

אַנאָנסירן
די פּראַנטיער ביר

א נייער ביר פון העכערער קוואַליטעט מיט א באַדי און פליווער אומאיבערטרעפלאַך פון וועל־כען עס איז מאַלט געטראַנק געקאָכט אָדער אימ־פּאָרטירט אין קאַנאַדע.

פראַנטיער ביר און פראַנטיער סטאַוט

זיינען די דערגרייכונגען פון א ברוימייסטער וועלכער האָט פאַרבראַכט א לעבן־לאַנג אין דער ברויאינג אינדוסטריע.

איינע פון די פיינסטע פּראָדוקטן פון ריינעם מאַלט און האָפּן וואָס איז ווען אַנגעבאָטן געוואָרן אויף דעם קאַנאַדער מאַרקעט.

— מאַנופעקטשורד ביי

Fort Garry Brewery Ltd.
Phone 24 841
721 Furby Street Winnipeg

אַנאָנס

צו אַלע מיינע פריינט און קאַסטאָמערס

איך מאַך דערמיט באַקאַנט אַז איך בין צוריק עטאַבלירט אין מיין אָפּיס, און איך האָף אַז איר וועט מיך ווידער פּאַטראָניזירן ווי איר האָט דאָס געטאָן אין דער פאַרגאַנגענהייט. מיט דער פאַרזיכערונג צו געבן אייך אַלעמען פּערזענלאַכע און ריכטיקע באַהאַנדלונג.

משה קאַהן
AMERICAN FUR COMPANY LTD.
157-159 RUPERT ST. WINNIPEG

רעדוקציע אין פּרייזן אויף
רעד ראָז
טיי
ווירקזאַם באַלד

10 סענט אויפן פונט רעדוקציע אויף גרין לייבל שוואַרצע טיי

5 סענט אויפן פונט רעדוקציע אויף אַלע אַנדערע סאָרטן

העכערע מאַרקעטס פאַר פיינסטער קוואַליטעט טייען, אויף וואָס עס איז א דוחק, פאַרמינדערן גרעסערע רעדוקציע

אַלע גראָסערי לייט זיינען אויטאָריזירט צו פאַרקויפן זייער איצטיקע סטאָק צו די דאָזיקע רעדוקציעס. מיר קערן צוריק צו די גראָסערס דעם פאַל אין פּרייז. מיר טראָגן דעם פאַרלוסט

T. H. ESTABROOKS CO., LIMITED
WINNIPEG, MANITOBA